

WSTĘPNY PROJEKT SEKTOROWEJ RAMY KWALIFIKACJI DLA SEKTORA SPORTU (SRKS)

Prezentowana Sektorowa Rama Kwalifikacji w Sporcie obejmuje **kwalifikacje kadr sportu**, tj. trenerów, instruktorów, animatorów i in. kwalifikacje, potwierdzające przygotowanie do realizacji zajęć sportowych lub procesu treningowego w sporcie. Niniejszy projekt nie obejmuje kwalifikacji sędziów, działaczy sportowych, menedżerów sportu, zawodników i in., które wymagają odrębnego opracowania.

Słowniczek stosowanych pojęć:

Sport (Ustawa o sporcie z dnia 25 czerwca 2010 r.)	Sportem są wszelkie formy aktywności fizycznej , które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach.
Proces treningowy w sporcie (w oparciu o: Drabik, 1997; Sozański, 1999)	Wieloetapowy proces polegający na ukierunkowanym poddawaniu organizmu stopniowo rosnącym obciążeniom wysiłkowym, w wyniku czego następuje adaptacja oraz podnoszenie lub utrzymanie poziomu poszczególnych zdolności motorycznych i umiejętności ruchowych. Jest to proces zróżnicowany w kolejnych etapach uczestnictwa w sporcie ze względu na możliwości biologiczne ustroju oraz założone cele treningowe. Uwzględniając podaną wyżej definicję "sportu", pod pojęciem procesu treningowego w sporcie autorzy rozumieją zarówno trening ukierunkowany na mistrzostwo sportowe oraz tzw. trening zdrowotny, ukierunkowany na utrzymanie i/lub poprawę zdrowia lub hamowanie procesów inwolucyjnych poprzez aktywność fizyczną. Planowanie, organizowanie i prowadzenie procesu treningowego w sporcie wymaga uwzględnienia perspektywy długoterminowej.
Zajęcia sportowe (w oparciu o: Strzyżewski, 1996; Sozański, 1999)	(inaczej: lekcja, jednostka treningowa, sesja treningowa, trening) to najmniejszy element czasowo-organizacyjny dla uczestnictwa w sporcie. Zajęcia mają część wstępną, główną i końcową, w których realizowane są specyficzne dla nich zadania. Budowa i treść zajęć zależy od wielu czynników, w tym np. od rodzaju sportu, zaawansowania i wieku uczestników, dostępnych warunków realizacji zajęć. W przypadku, gdy zajęcia stanowią ogniwo procesu treningowego w sporcie rozpatruje się je z perspektywy długoterminowej. Jednakże z uwagi na fakt, że na rynku usług sportowych głównie w obszarze sportu powszechnego pojedyncze zajęcia lub zajęcia łączone w mikrocykle, np., 7-dniowe stanowią popularny produkt - planowanie, organizowanie i prowadzenie zajęć sportowych wymaga koncentracji przede wszystkim na bieżących zadaniach i ich bezpośrednich skutkach.
Metoda w sporcie (w oparciu o: Strzyżewski, 1996; Sozański, 1999)	Zespół czynności oraz środków stosowany w sposób powtarzalny dla osiągnięcia zaplanowanego celu w sporcie. Ze względu na różne cele stawiane w sporcie należy rozróżniać różne klasyfikacje podziału metod: <ul style="list-style-type: none"> • metody nauczania ruchu (np. syntetyczna, analityczna i kombinowana) • metody kształtowania sprawności fizycznej (np. metody ciągłe, przerywane) • metody realizacji zadań w sporcie przy uwzględnieniu stopnia aktywności uczestnika sportu (np. metody odtwórcze: naśladowcza – ścisła, zadaniowa – ścisła, programowego uczenia się; metody proaktywne: metoda zabawowa, metoda bezpośredniej celowości ruchu, programowanego usprawniania się; metody kreatywne: metoda ruchowej ekspresji twórczej, metoda problemowa) • metody edukacyjne i wychowawcze.

Forma w sporcie (w oparciu o: Strzyżewski, 1996);	Odnosi się do czasowo-przestrzenno-organizacyjnych warunków realizacji zadań w sporcie. Należy uwzględnić następujące klasyfikacje: <ul style="list-style-type: none"> • formy porządkowe (np. ustawienia podstawowe; szereg, dwuszereg, rząd) oraz ćwiczebne (rozsyпка, półkole, koło czołem do wewnątrz, czworobok) • formy prowadzenia zajęć (indywidualna, zespołowa, frontalna, obwodu ćwiczebnego, strumieniowa – tor przeszkód).
Środki w sporcie (w oparciu o: Sozański, 1999; Toczek- Werner, 2007)	Zespół ćwiczeń, procedur i czynności oraz przedmiotów i urządzeń, za których pośrednictwem oddziałuje się na organizm człowieka w zależności od potrzeb z uwzględnieniem indywidualnych zainteresowań i w określonych celach. Środki można podzielić na: <ul style="list-style-type: none"> • Ćwiczenia (np. wszechstronne, ukierunkowane, specjalistyczne) • Środki metodyczne – objaśnienie, pokaz, instruowanie, korygowanie, polecenie, zachęcanie, zadania ruchowe, akustyczne środki pomocnicze, rytm, kontrolowanie • Środki dydaktyczne – przybory, przyrządy i urządzenia sportowe typowe oraz nietypowe, środki dydaktyczne niezbędne do przekazu informacji, muzyka i plener.

Wyznaczniki sektorowe w SRKS

Wyznaczniki sektorowe to wymagania kluczowe dla sektora (np. kompetencje niezbędne do wykonywania zadań zawodowych charakterystycznych dla tego sektora lub niezbędne dla realizacji najważniejszych jego celów).

W celu opisanía charakterystyk poszczególnych poziomów sektorowej ramy kwalifikacji w sporcie zostały wykorzystane następujące wyznaczniki sektorowe:

Orientacja na czynności warunkujące realizację zajęć lub proces treningowy w sporcie obejmująca następujące zadania: diagnozowanie do uczestnictwa w sporcie, planowanie, organizację i prowadzenie zajęć i/lub procesu treningowego, kontrolę i ocenę efektów treningowych, zapewnianie bezpieczeństwa uczestnikom sportu, a także przygotowanie sprawnościowe i techniczne do realizacji zajęć i/lub procesu treningowego w sporcie.

Orientacja na metody, formy, środki stosowane w zajęciach lub w procesie treningowym w sporcie odnosząca się do specyfiki danego sportu, determinującej zespół ćwiczeń, procedur i czynności oraz przedmiotów i urządzeń, a także czasowo-przestrzenno-organizacyjnych warunków realizacji celów i zadań w sporcie.

Orientacja na uwarunkowania i psychospołeczne aspekty uczestnictwa w sporcie wynikająca z założenia, że uczestnictwo w sporcie determinowane jest takimi zmiennymi jak: płeć, wiek, wykształcenie, status ekonomiczny, stan zdrowia, styl życia, umiejętności ruchowe, dostępność obiektów, urządzeń i sprzętu, uwarunkowania środowiska naturalnego, wsparcie społeczne, moda, oddziaływanie mediów i in. Mnogość czynników determinujących uczestnictwo w sporcie, a także fakt, że sport jest działaniem dobrowolnym człowieka, podejmowanym w czasie wolnym, powoduje, że w pracy z uczestnikiem sportu konieczne są: indywidualizacja realizowanych zadań, przygotowanie zawodowe w zakresie komunikacji i motywowania do sportu, dbanie o atmosferę i atrakcyjność zajęć/procesu treningowego, a także działania edukacyjno-wychowawcze.

Orientacja na efekt uczestnictwa w sporcie: zdrowie i/lub poziom sportowy wynikająca z głównych celów podejmowania sportu. Obejmuje działania ukierunkowane na promocję zdrowego stylu życia oraz prewencję pierwotną i wtórną chorób niezakaźnych poprzez regularną aktywność fizyczną, a także działania ukierunkowane na współzawodnictwo sportowe w danym sporcie.

Orientacja na aspekty wspomagające działalność zawodową w sporcie obejmująca korzystanie z osiągnięć nauki oraz osiągnięć z innych, wspomagających obszarów działalności zawodowej (np. medycyny, fizjoterapii, dietetyki i in.), a w sporcie kwalifikowanym także działania organizacyjne poza procesem szkolenia sportowego, działania socjalno-bytowe i kontrolę systemu jakości pracy.

Charakterystyka poziomu 2 SRKS		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje społeczne
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Podaje podstawowe zasady organizowania i prowadzenia zajęć sportowych. ▪ Wymienia najczęściej stosowane metody, formy i środki stosowane w danym sporcie (w tym np. ćwiczenia, metody nauczania ruchu, formy organizacyjne prowadzenia zajęć, sprzęt sportowy). ▪ Charakteryzuje specyfikę danego sportu i obowiązujące w nim przepisy. ▪ Zna powszechnie używane pojęcia dla danego sportu. ▪ Wymienia podstawowe funkcje sportu. ▪ Zna i rozumie zasady współzawodnictwa sportowego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asystuje w organizowaniu i prowadzeniu zajęć sportowych. ▪ Prowadzi fragmenty zajęć sportowych z pomocą i/lub pod bezpośrednim nadzorem. ▪ Demonstruje podstawowe ćwiczenia dla danego sportu. ▪ Przekazuje uczestnikom sportu informacje niezbędne do udziału w sporcie oraz zachęca ich do aktywności fizycznej. ▪ Przygotowuje obiekty i urządzenia do zajęć sportowych. ▪ Potrafi udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej. ▪ W realizacji zadań zawodowych stosuje się do przepisów BHP oraz uwarunkowań prawnych działalności sportowej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bierze pod uwagę łatwe do przewidzenia skutki uczestnictwa w realizowanych zajęciach sportowych. ▪ Jest gotowy do przyjmowania wskazówek dotyczących jego pracy i stosowania się do nich. ▪ Promuje sport oraz zasadę <i>fair play</i> poprzez własną postawę. ▪ Dbą o sprawność fizyczną niezbędną do prawidłowego demonstrowania ćwiczeń fizycznych.

Charakterystyka poziomu 3 SRKS

Wiedza	Umiejętności	Kompetencje społeczne
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Charakteryzuje zasady planowania, organizowania, prowadzenia i monitorowania zajęć w danym sporcie. ▪ Definiuje elementy organizacji małych przedsięwzięć sportowych (np. zawodów, festynów sportowych). ▪ Opisuje metody, formy i środki stosowane w realizacji zajęć w danym sporcie. ▪ Zna terminologię specyficzną dla danego sportu. ▪ Identyfikuje potrzeby, motywy i bariery do uczestnictwa w zajęciach i przedsięwzięciach sportowych. ▪ Charakteryzuje style kierowania grupą uczestników zajęć. ▪ Definiuje rolę sportu w aspekcie podnoszenia sprawności fizycznej i prozdrowotnego stylu życia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samodzielnie planuje, organizuje, prowadzi i monitoruje zajęcia sportowe i małe przedsięwzięcia sportowe w oparciu o gotowy schemat pracy, modyfikując go z uwzględnieniem możliwości, potrzeb i zainteresowań uczestników. ▪ Rozwiązuje samodzielnie typowe problemy pojawiające się w czasie realizacji zajęć i małych przedsięwzięć sportowych (np. zróżnicowany poziom sprawności i umiejętności, różne cele i potrzeby w grupie uczestników zajęć). ▪ Dobiera metody, formy i środki typowe dla danego sportu do możliwości, potrzeb i zainteresowań uczestników zajęć. ▪ Objaśnia i naucza zasadniczych ćwiczeń dla danego sportu. ▪ Porozumiewa się z uczestnikami sportu, przy świadomym zastosowaniu narzędzi komunikacji i motywacji (np. pochwał). ▪ Dostosowuje styl kierowania grupą ćwiczebną do celów i potrzeb jej uczestników. ▪ Planuje, organizuje i prowadzi zajęcia i przedsięwzięcia sportowe, dbając o atrakcyjność i atmosferę ich przebiegu. ▪ Wykorzystuje nowe technologie wspomagające uczestnictwo w zajęciach sportowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ponosi odpowiedzialność za rzetelną realizację zajęć i małych przedsięwzięć sportowych oraz bezpieczeństwo i zdrowie uczestników. ▪ Bierze pod uwagę bieżące oraz odroczone w czasie skutki uczestnictwa w prowadzonych zajęciach i małych przedsięwzięciach sportowych. ▪ Dokonuje bieżącej oceny wykonywanych zadań. ▪ Jest gotów do monitorowania osób o niższych kwalifikacjach w sporcie. ▪ Jest gotów do systematycznego uzupełniania swojej wiedzy i umiejętności z zakresu prowadzonych zajęć sportowych. ▪ Promuje sport poprzez działania edukacyjno-informacyjne.

Charakterystyka poziomu 4 SRKS		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje społeczne
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Charakteryzuje zasady diagnozowania, planowania, organizowania, prowadzenia, kontroli i oceny procesu treningowego w sporcie. ▪ Charakteryzuje metody, formy i środki wykorzystywane w procesie treningowym w sporcie oraz zna ich zastosowanie przy typowych celach treningowych (takich jak np. redukcja masy ciała, poprawa sprawności fizycznej i umiejętności technicznych w sporcie). ▪ Opisuje zadania pracy edukacyjno-wychowawczej w sporcie. ▪ W zależności od ukierunkowania działań zawodowych na zdrowie lub poziom sportowy posiada poszerzoną wiedzę nt. prozdrowotnego stylu życia lub współzawodnictwa sportowego w danym sporcie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samodzielnie planuje, organizuje, prowadzi, kontroluje i ocenia proces treningowy w sporcie z uwzględnieniem zainteresowań, możliwości i potrzeb uczestnika sportu oraz świadomie wyselekcjonowanych metod i narzędzi pracy. ▪ Rozpoznaje i samodzielnie rozwiązuje typowe problemy pojawiające się w procesie treningowym (np. spadek motywacji i/lub problemy organizacyjne utrudniające systematyczne uczestnictwo w sporcie). ▪ Dostosowuje metody, formy i środki do uwarunkowań rozwoju ontogenetycznego, celów i postępów treningowych. ▪ Dostosowuje narzędzia komunikacji i motywacji do potrzeb uczestników sportu i do etapu procesu treningowego. ▪ Wykorzystuje nowe technologie wspomagające proces treningowy w sporcie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ponosi odpowiedzialność za rzetelną realizację procesu treningowego w sporcie oraz za zdrowie i bezpieczeństwo jego uczestników. ▪ Dokonuje bieżącej i okresowej oceny wykonywanych działań. ▪ Jest gotów do świadomego postępowania zgodnie z zasadami etyki zawodowej. ▪ W swoich zadaniach zawodowych jest gotów do efektywnej współpracy z małym zespołem specjalistów. ▪ Może koordynować i oceniać pracę osób o niższych kwalifikacjach w sporcie. ▪ Śledzi trendy w rozwoju sportu wspierające proces samokształcenia. ▪ Kształtuje potrzebę dbałości o ogólną edukację uczestników sportu.

Charakterystyka poziomu 5 SRKS		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje społeczne
<ul style="list-style-type: none"> • Zna rozwiązania pozwalające na samodzielną realizację procesu treningowego w sporcie z osobami o specyficznych potrzebach (np. zdrowotnych, ukierunkowanych na osiągnięcia sportowe). • Szczegółowo opisuje różnorodne zasady doboru metod, form i środków wykorzystywanych w danym sporcie, również w kontekście specyficznych potrzeb uczestników sportu. • W zależności od ukierunkowania działań zawodowych na zdrowie lub poziom sportowy zna różnorodne rozwiązania technologiczne i osiągnięcia naukowe w zakresie specyficznych potrzeb uczestników sportu. • Zna podstawowe pojęcia i zjawiska z innych, wspierających obszarów działalności zawodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizuje proces treningowy w sporcie w kontekście specyficznych potrzeb jego uczestników (np. zdrowotnych, ukierunkowanych na konkretne osiągnięcia sportowe). ▪ Rozpoznaje i rozwiązuje problemy pojawiające się w realizacji procesu treningowego wynikające ze specyficznych potrzeb uczestników sportu. ▪ Analizuje i ocenia zasadność metod, form i środków stosowanych w danym sporcie. ▪ Objaśnia i naucza złożonych zadań ruchowych (np. ćwiczeń uwzględniających ograniczenia zdrowotne, ćwiczeń o wysokim stopniu trudności technicznej). ▪ Wykorzystuje różnorodne narzędzia komunikacji i motywacji w kontekście specyficznych potrzeb i uwarunkowań uczestnictwa w sporcie (np. zdrowotnych, sytuacji stresogennych wynikających z rywalizacji sportowej). ▪ W realizacji zadań wykorzystuje wiedzę z różnych dziedzin nauki. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ W swoich zadaniach zawodowych potrafi efektywnie współpracować i komunikować się ze specjalistami z innych, wspierających obszarów zawodowych (np. z lekarzem, fizjoterapeutą). ▪ Jest gotów do przekazywania swojej wiedzy i umiejętności w środowisku sportowym, w szczególności poprzez szkolenie osób o niższych kwalifikacjach. ▪ Promuje zasady etyki zawodowej specyficznej dla realizacji treningu sportowego w środowisku sportowym. ▪ Potrafi ocenić poziom swojej wiedzy i umiejętności oraz własnych ograniczeń i w sposób świadomy oraz całościowy planuje własny rozwój zawodowy.

Charakterystyka poziomu 6 SRKS

Wiedza	Umiejętności	Kompetencje społeczne
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zna i szczegółowo charakteryzuje zasady całościowej realizacji procesu treningowego w sporcie, w tym w nietypowych warunkach dla danego sportu (np. w różnych warunkach geoklimatycznych, podczas rekonwalescencji w procesie szkolenia sportowego). ▪ Opisuje innovacyjne technologie i rozwiązania stosowane w danym sporcie (np. nowoczesne materiały lub sprzęt sportowy, nowoczesne programy ćwiczeń). ▪ Zna strukturę i zadania krajowych i międzynarodowych organizacji działających w danym sporcie. ▪ Zna wybrane pojęcia i teorie z pokrewnych dziedzin nauki, umożliwiające wielokierunkowe działania analityczno-rozwojowe w sporcie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizuje proces treningowy w sporcie w nietypowych warunkach (np. w różnych warunkach geoklimatycznych, podczas rekonwalescencji w procesie szkolenia sportowego). ▪ Wprowadza innovacyjne rozwiązania do procesu treningowego w sporcie, w tym umożliwiające wysoki poziom indywidualizacji pracy z uczestnikiem sportu. ▪ Formułuje i rozwiązuje samodzielnie problemy zawodowe z wykorzystaniem nowej wiedzy, także z innych dziedzin. ▪ Stosuje metody, formy i środki treningu niestandardowe dla danego sportu (np. zapożyczone z innych sportów i dziedzin). ▪ Analizuje proces treningowy przy wsparciu nowoczesnej technologii. ▪ Świadomie selekcjonuje narzędzia komunikacji, pozwalające m. in. na rozwiązywanie sytuacji konfliktowych wśród uczestników sportu (np. przez negocjowanie i kompromis). ▪ Analizuje wzorce i uwarunkowania zachowań prozdrowotnych i prosportowych. ▪ Inicjuje i kieruje przedsięwzięciami w danym sporcie, w tym ukierunkowanymi na promocję prozdrowotnego stylu życia i/lub promocję danego sportu. ▪ Stosuje badania diagnostyczno-kontrolne w procesie treningowym. ▪ Interpretuje i uwzględnia w swoich zadaniach zawodowych wyniki badań (np. fizjologicznych, biochemicznych, biomechanicznych, psychologicznych) w kontekście uczestnictwa w sporcie. ▪ Wykorzystuje aparaturę naukowo-badawczą, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Podejmuje odpowiedzialność za pracę zespołową ukierunkowaną na analizę i krytyczną ocenę procesu treningowego w sporcie. ▪ W swoich zadaniach zawodowych może kierować zespołem współpracowników. ▪ Jest gotów do dzielenia się swoją wiedzą i umiejętnościami z przedstawicielami różnych środowisk. ▪ Promuje zasady etyki zawodowej specyficznej dla realizacji treningu sportowego w kontaktach międzyśrodowiskowych.

	wspierającą jego zadania zawodowe.	
--	------------------------------------	--

Charakterystyka poziomu 7 SRKS		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje społeczne
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szeroko omawia międzynarodowe i zagraniczne systemy szkolenia w danym sporcie. ▪ Zna techniki autoprezentacji i budowy autorytetu w środowisku sportowym. ▪ Przedstawia twórcze rozwiązania stosowane w sporcie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opracowuje zasady i rekomendacje do realizacji procesu treningowego w sporcie. ▪ Modyfikuje metody, formy i środki treningowe w oparciu o wykorzystanie aparatury naukowo-badawczej. ▪ Wdraża autorskie rozwiązania stosowane w czasie uczestnictwa/współzawodnictwa w sporcie. ▪ Projektuje badania diagnostyczno-kontrolne uwzględniając wymogi i indywidualne predyspozycje uczestników danego sportu. ▪ Twórczo korzysta ze światowego dorobku różnych dziedzin nauki. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kreuje pozytywny wizerunek sektora sportu. ▪ Kształtuje postawę etyczną wśród uczestników sportu. ▪ Inspiruje do ustawicznego kształcenia się i rozwijania kwalifikacji zawodowych przedstawicieli środowiska sportu. ▪ Wyzwala kreatywność zachowań i samodzielność działania wśród uczestników sportu.